

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pečitvrste za enkrat 48 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Seidlerjev padec.

Mrtvaški zvon je zazvonil Seidlerju in njegovemu ministrom. Kot zvonivci so nastopili Poljaki, ki so v klubovi seji na Dunaju v soboto, dne 22. junija, v ostrem sklepu Seidlerju odpovedali zaupanje ter zahtevali vlado, ki uživa neogibno potrebno zaupanje ljudstva. V nedeljo, 23. junija, se je zbral ministrski svet, ki je sklenil odstop celega ministrstva.

Od 23. junija 1917 do 23. junija 1918: to je doba Seidlerjevega vladanja. Vladal je torej ravno eno leto. Če se njegovo ministromanje sploh sme imenovati vladanje. K vladanju namreč spada dvojno: jasna načela in krepka volja. Seidlerju pa je manjkalo oboje.

Glavna in temeljna napaka Seidlerjeva je bila, da nikdar ni imel avstrijskega političnega programa. Kmalu po nastopu svojega vladanja je sicer v smislu prestolnega govora izjavil, da bo oskrbel narodno avtonomijo (samoupravo) za vse avstrijske narode ter tako udeležil v upravi načelo enakopravnosti in enakovrednosti vseh narodov. Pa je bila samo prazna in puhla obljuba. Seidler se ni ganil niti zmežil, da bi izpolnil svojo besedo. Manjkalo mu je volje zato. Iz avstrijskega toka je popolnoma zaplaval v nemški tok. Pravzaprav ni sam zaplaval, ker je zato bil preslab, marveč potegniti se je dal od nemških poslancev.

Značilno je, da si je Seidler med nemškimi poslanci izbral za svoje zaupnike in prijateljske svetovalce ne med tistimi, ki se vsaj kažejo nekoliko bolj umerjene, med krščanskimi socialisti in drugimi izkušenimi politiki na nemški strani, marveč med vsenemci in nemškimi radikali. Ker se je zbal vsenemških kričarjev, ki so na svojih Volkstagih divjali zoper vlado in državo ter kričavo razglašali: Ali nemška Avstrija ali pa nobena.

Tako je začel pritiskati Čehi in Jugoslovane.

Pritiskanje samozavestnih, omikanih narodov pa ne more trajati dolgo. Krivica ne more roditi dobrih sadov. Odkar se je Seidler udal vsenemskim

svojim prijateljem ter je zaprl duri dunajskega parlamenta, ga je zasledovala nesreča. Karkoli je vzel v roke, vse se mu je ponesrečilo. Pogajanja s Poljaki in Ukrajinci niso imela povoljnega uspeha, ki ga je nameraval Seidler, da bi namreč za dalje časa utrdila in zavarovala njegovo nemško vladanje. Njegova prehranjevalna politika, ki je prišla tako daleč, da se je morala tudi na Dunaju mera kruha in moke zmanjšati na pol, je dovedla do nevolje in velikega razburjenja med delavci. Tako je usoda Seidlerju bila za petami. Zapreti je hotel za dalje časa avstrijski parlament in se udomačiti v samovlastni ulogi grofa Stürgkha, pa so mu slovanske stranke — pred nosom zaprle uhod v parlament. Prepovedan uhod sedaj ne velja več za ljudske zastopnike, marveč za Seidlerja in njegovo ministromanje.

Kaj bo sedaj? V hipu, ko to pišemo, ne moremo nič določnega povedati. Cesar Karel je na Seidlerjevo ostavko odgovoril s pismom, v katerem povdarja važnost parlamentarne rešitve javnih zadev ter si pridržuje končno odločitev o Seidlerjevi prošnji za odpust. Prihodnji dnevi, v katerih se bo cesar posvetoval z voditelji raznih strank, bodo prinesli pojasnjenje. V vsakem slučaju pa je eno leto Seidlerjevega ministromanja jasni in glasni dokaz, da se proti Slovanom v Avstriji vladati ne more. Jugoslovani, proti katerim je Seidler vstrajamo pri svojih narodnih zahtevah napram vsaki vladi, naj se imenuje tako ali tako. Seidler je šel, sli bodo tudi drugi naši protivniki, narod pa in njegova sveta stvar ostane.

Vojna in mir?

Naša ofenziva na italijanski fronti žal ni prinesla tistega uspeha, kot ga je pričakoval naš generalni štab in naša javnost. Borovič je prve dni sicer ob Pijavi prišel za nekaj kilometrov naprej, ravnotako tudi v ozemlju gore Montello (južno od Feltre). A na asijski planoti in na južnotirolskem delu bojišča (Hötzenendorfova skupina) smo naleteli na velik sovražni odpor. Dne 20. junija se je začela italijanska ofenziva z veliko silo. Poleg tega pa nam neljubo na-

gaja se narastla Pijava. Vojaške čete onstran Pijave ne morejo dobiti radi skrajno slabega vremena zadostno živil in vojnega gradiva preko reke. Vsled tega tudi ne moremo dalje naprej proti Benetkam in po benečanski ravani. Sicer pa smo lahko potolaženi: Naši vojskovodje, nad katerimi ima baje sedaj Hindenburg glavno poveljstvo, upajo na ugoden potek bitke na Italijanskem. — Na Francoskem je položaj neizpremenjen. Do odločilne bitke se ni prišlo in tudi še menda ne bo tako kmalu.

O miru se sedaj malo govori. Saj tudi nemški tujci, ki so nedavno romali na Dunaj, iz svoje oboje ljubezni do matere Germanije niso marali ziniti ne besede o miru. Na Angleškem govorijo skoraj vsak dan vodilni državniki odločno proti Nemčiji. Jedro teh govorov je: Mir je mogoč samo tedaj, če bi Nemčija za vselej opustila svoje častihlepne naklepe o gospodstvu nad celim svetom. Vsem narodom se mora dati enakopravnost in pravico samoodločbe, t. j. da bi sami odločali, kateri državi naj pripadajo in kako si naj uredijo svoje gospodstvo. Angleški minister Balfour je te dni izjavil, da si vsi želimo častnega mira. Ker pa Nemčija neče sporazumeti miru, se bo moral časten mir doseči samo z vojnem do konca. Po Balfourjevem mnenju je nemški narod povzročil toliko gorja na svetu, kolikor noten drug narod.

Prostovoljna oddaja žita.

Mariborsko okrajno glavarstvo je izdelalo naert prostovoljne oddaje žita. Odpadla bi naj rekvizicija. Splošno je ta načrt bil sprejet med kmetiskim prebivalstvom sicer z veseljem, a vendar z bojaznijo. da bo menda vendar po prostovoljni oddaji prišlo pozneje do rekvizicije. Pretekli petek se je okrajni gospodarski svet mariborskega okrajnega glavarstva soglasno izjavil za prostovoljno oddajo žita letine 1918, a zahteval je od vodje okrajnega glavarstva tudi jamstva, da se v slučaju prostovoljne oddaje — in če spravi okraj določeno količino zrnja skupaj — res ne bo rekviriralo. Vodja g. dr. Kramer je izja-

ISTE

Kako sva z Žefom iz Benečije vino nosila.

Piše: Črnhovski.

V Mezopotamiji (ozemlje med rekama Idrija in Bača) na Tolminskem je pošlo vino. V veliki zadregi je bil gospod župnik, ker ni bilo dobiti vina. Pač je Mezopotamija bogata na žganju, tudi sadjeveca ima mnogo, a vina, posebno še naravnega vina, kakoršno se rabi za sv. maše, ne dobiš. Ako ga naročiš iz drugih krajev, pretečejo meseci, predno ga prejmeš. Nevarnost je bila, da ostanemo brez sv. maš. Na Razglašenje Gospodovo popoldne po blagoslovu smo premišljevali, kako bi dobili vino za sv. maše. Kar se spomnim Benečije ter svojih tamkajšnjih znancev, pri katerih dobim dobro, naravno vino. Takoj sem sklenil kar drugi dan odriniti na Beneško. Ko sem razodel sosedom ta svoj sklep, so se vsi razveselili. Sosed oče Miha mi je prinesel veliko pleteno steklenico, ali, kakor pravimo, flaškon. Fant Žef se je ponudil, da pojde z menoj, celo koš, primeren steklenič, je prinesel.

Drugo jutro že na vse zgodaj ob štirih sva odrinila iz Mezopotamije. Ko se je zdanilo, sva bila že v razbitem Ciginju. Da bote razumeli Žefovo obnašanje, moram povedati, da je Žef blaga duša, sama dobričina, le včasih ima svoje muhe, zato so ga tudi odpustili od vajakov. Solze so se mu utrle po licu, ko je gledal zapuščen in razdejan Ciginj (226 m). Iz Ciginja sva krenila na desno po stezi po Dolu proti Ježi. Nad Volčami se nam je odprl krasen razgled na volčansko in tolminsko ravan ter na bistro Sočo, ki se vije kakor srebrni pas med sv. Danijelom in sv.

Urhom, kjer počivajo trupla Volčanov in Tolminec. Žef je vsled te lepote tako glasno zaukal, da se je razlegalo čez volčansko in tolminsko ravan tja do Mažarevca nad Dantejevo jamo, do proslule na Kobunko nahajajoče se, od cerkvene oblasti proklete čerkvice*, v kateri sedaj tamkajšnje dobro in pokorno ljudstvo hrani trodi** za svoje ovce in koze.

Tam za Kobiljino glavo je solnce ravnokar izšlo. Nepopisljivo krasno je izgledal Mali Pariz, t. j. trg Tolmin, krona naših gor, ki ga pa je zemljelačni Lah zelo, zelo okrempljal. Pogled na raznobarno, v jutranjem solncu lesketajočo se Sočo je Žefa tako navdušil, da je zapel znano pesem:

Tja gori ob Soči se bodem podal,
najlepšo Sočanko si bodem izbral.

Ko sva se naužila te jutranje planinske lepote, sva šla po Dolu navzgor. Steza se je spremenila v kolovoz. Pri vsakem koraku sva zapazila kaj novega. Streški jarki, na desno in levo barake, vodovodi in vodnjaki s krasnimi podobami in letnicami, velikanske zaloge vojnega materijala. Žef se ni mogel načuditi, večkrat je obstal kakor okamenel, tako da sem ga moral opetovano s palico drezati pod rebra, da ga spravim naprej. Ko sva dospela na Ježo (929 m), je skočil v streški jarek, sedel ter začel tesati jabolka, ki jih je imel s seboj.

* Leta 1892 se je baje — tako se je bilo razneslo — prikazala neki deklici blizu Mažarevca Mati božja. Ljudstvo je vrelo od vseh strani na Kobunk. Kmalu se je bilo nabralo precej denarja, tako da je kar čez noč zrastle čerkvica. Cerkevna oblast pa je po strogimi cerkvenimi kaznimi prepovedala to „božje pol“.

** Snogi listnatih vej, ki so po zimi prav dobra krma za ovce in koze.

Pustimo sedaj Žefa. Omeniti moram, da sem obiskal svetovnoznano Ježo tri tedne po 12. ofenzivi. Iz Ciginja (296 m) sem šel po stezi pod skalo do Jesnjaka (655 m), ki se nahaja v razvalinah. Od tam pe-lje široka gladka cesta do Vogrincov. Tu sem srečal osebo, ki je prišla iz Srednjeje. Povedala mi je, da je Srednje uničeno. Cerkev sicer še stoji, a je vsa preluknjana, farovž popolnoma razdejan, o nekaterih hišah ni sledu več, tako n. pr. je veliko poslopje Sirokarjevo dobesedno izginilo. Vsled 4—6 m široke, od Lahov med vojsko napravljene ceste, ki se vije po Kolovratu čez Ježo mimo Vogrinke skozi Pušno, Srednje, Kambreško in dalje, je mnogo polja, travnikov in njiv popolnoma uničenih. Vogrinke so tudi več ali manj razdejane. Cesta, po kateri sem šel mimo Vogrincov na Ježo, je bila tako gladka, kakor n. pr. v Gorici od Katerinja do pokopališča. Na tej cesti je bilo veliko tovornih avtomobilov, naloženih z raznim blagom, vrhutega pa mnogo 12 m dolgih novih italijanskih topov, katerih žrela so bila obrnjena proti Mezopotamiji. Na desni strani ceste zelo dolge, kakor kleti obokane kaverne. Izmed hiš v smeri proti Ježi je ostala samo Potokarjeva nedotaknjena in to radi srečne lege pod hribom, vse druge hiše so uničene, pri Kušerjih je ostalo samo korito. Lukač je v razvalinah. Na levi strani pod Vogrinke je vojaško pokopališče z nagrobnimi lepimi spomeniki, grobovi okrašeni s cveticami, ki so takrat v novembru bujno cvetele. Po položni gladki cesti sem v poldrugi uri dospel na Ježo (929 m), odkoder sem užival krasen razgled na Banjško planoto, Mezopotamijo, Porezen, Črnoprst, Bogatin, Mrzli vrh in Krn itd. Tupatam so še ležali mrlični in erknjeni konji, duh neprijeten. — Malo pod Ježo na poti v Volče sem videl na nosilnicah mrtvega vojaka. Dasiravno je bil že čez tri tedne, vendar je izgledal, kakor da bi bil umrl šele — pred par urami. Glavo je imel povito v belo obvezo, poteze na obrazu mirne kakor da bi sladko spaval.

vil, da se v občinah, katere bodo res oddale določeno količino žita, ne bo rekviriralo in bodo te občine uživale še več drugih ugodnosti.

Prostovoljna oddaja se bo organizirala sledeče: Okraj mora oddati 120 vagonov krušnega žita (pšenica, rž, ječmen in koruza) in 80 vagonov drugega žita in stročnic (fižol, oves, ajda, presno). Okrajno glavarstvo je z ozirom na uspehe rekvizicije v letu 1916 in 1917 preračunalo, koliko pride na posamezne občine. Cel okraj je razdeljen na 18 okrajnih skupin, kjer se sedaj vršijo sestanki županov, članov občinskih odborov in setvenih komisij ter zastopnikov oblasti. Na teh sestankih se razpravlja o dobrih in o slabih straneh prostovoljne oddaje. Glavna reč je, da se bodo občine zavezale oddati predpisano množino in da bodo to množino tudi primerno in pravično razdelile na posamezne občane. Župan in njegovi pomožni odbori morajo sestaviti natančen seznam, koliko mora oddati vsak posameznik. Ta seznam se bo moral javno razpoložiti v občini, da ga bo lahko sleherni pregledal, če ni kdo preveč in nekateri premalo obremenjen. Če boš videl, da je tebi župan zapisal preveč, kakemu drugemu občanu pa, ki bi ložje dal več, pa manj, imaš pravico, zahtevati, da se seznam primerno popravi.

Oblast oblaublja, da bo šla kmetovalcem in občinam, ki bodo prostovoljno oddali, kar jim je predpisano, na razne načine na rok. Ena teh ugodnosti bi bilo dovoljenje, da se ne uvedejo stroga določila zoper domače mline ali žrnje. Poslanec Pišek je v seji odločno zahteval v imenu kmetijskega prebivalstva, da naj oblast dovoli po prostovoljni oddaji prosti promet s preostanki in sicer brez mlinskih kart. Zahteval je tudi, naj se pri posestnikih, ki bodo prostovoljno oddali predpisano množino žita, pustijo žrnje proste. Izšla je namreč vladna odredba, ki določa, da ima politična oblast pravico zaseči vse žrnje in zapечатiti vse manjše mline. Dr. Kramer je obljubil, da bo te želje kmetijskih zastopnikov upošteval.

Kako se bo žito oddajalo, se še bo natančno določilo. Ker so naše zaloge po vsej državi že popolnoma izčrpane in bomo s starim žitom in moko izhajali samo še teden dni, bo oblast zahtevala oddajo dela žita takoj po žetvi in mlatvi, ostalo pa jeseni. Na predlog urednika Žebota, naj politična oblast stori takoj potrebne in nujne korake, da se kmetovalci, njih sinovi, hlapci, viničarji, dninarji in drugi, ki so doma potrebni, takoj pošljejo na večtedenski dopust, da bodo opravili žetev in mlatvo. Dr. Kramer je obljubil, da bo okrajno glavarstvo take prošnje za dopuste smatralo kot nujne in jih bo takoj poslalo k pristojnemu vojaškemu poveljstvu.

Dr. Kramer je tudi obljubil, da bodo posestniki, ki prostovoljno oddajo žito, imeli prvi pravico do konj, vozov in drugih vojaških predmetov. Dajala se bo tudi nagrada v sladkorju in sicer za vsakih 100 kg oddanega žita 2 kg sladkorja. Do dne 15. julija velja še tudi višja cena za žito. Odločno je izjavil uradni vodja, da se bodo vremenske uime: slana, povodnji, vihar, toča itd., upoštevale pri oddaji žita.

O zadevi še bomo poročali. Za danes povdarjamo samo, da naj tudi v drugih okrajih zahtevajo kmetje prostovoljno oddajo. Rekvizicij je že itak vsakdo do zrla sit.

Rekvizicija živine.

(Glavni predpisi o oddaji in nabavi.)

Pisarni Slovenske Kmetijske Zveze, oziroma Poslovalnici slovenskih spodnještajerskih poslancev, prihaja dan za dnevom neštevilno pritožb o rekviziciji živine.

Ker pisarna ne more vsakemu posebej obširno odgovarjati, podamo tu glavne predpise o načinu oddaje in nabave živine.

C. kr. namestništvo, oziroma z odlokom c. kr. namestništva v Gradcu dne 14. 5. 1918, št. L. B. I. D-2711-S, ustanovljen urad za promet z živino in mesom, mora vsak mesec ugotoviti, koliko živine bo morala dežela dati prihodnji mesec. Pri tem mora ta urad poizvedeti, koliko bodo potrebovale garnizije v deželi, koliko civilno prebivalstvo in k temu prističi za armado in mesta izven dežele predpisano kvoto. Za mesec junij je n. dr. predpisano za štajersko deželo 22.500 glav govedu. Od tega dobe garnizije v deželi 7145 glav, armada na bojišču 4000, mesto Dunaj 2000 in civilno prebivalstvo 9355 glav.

Urada za promet z živino in mesom c. kr. namestništva stoji ob strani deželna komisija za uređitev prometa z živino. Ta komisija je posredovalen organ omenjenega urada in je sestavljena iz zastopnikov vojaške oblasti, večjih mest, zastopnikov porabljalcev in živinorejcev ter raznih veščakov.

Urad za promet z živino in mesom c. kr. namestništva razdeli potem, ko je dognal, koliko živine mora dobaviti cela dežela, to število na posamezne politične okraje. V mesecu juniju mora oddati slovenska dežela: Celje 1150 glav, Konjice 385 glav, Ljubljana 1655 glav, Ljutomer 525 glav, Maribor 1450 glav, Ptuj 1420 glav, Mozirje 200 glav, Radgona 795 glav, Brežice 690 glav in Slovenski Gradec 880 glav goveje živine.

Okrajno glavarstvo mora potem, ko je dobilo načrt za pokritje potrebščine za deželo, razdeliti za okraj predpisano število na posamezne občine. Pri tej razdelitvi mora služiti kot podlaga operati o štetju živine, a ozirati se mora na plemo, kmetijsko vprego in preskrbo z mlekom. Predpis o dobavi živine pošlje glavarstvo županom, ki morajo predpisano število razdeliti na posamezne posestnike v občini. Župani se morajo pri tem posluževati izkaza o štetju živine, ki se nahaja pri županstvu in imeti pred očmi, da so uradno odgovorni za pravično razdelitev.

Pri oddaji se morajo upoštevati posestniki po njih gospodarskih razmerah, z ozirom na reju in stanje živine, pri upoštevanju dosežanj nabav, tako, da je vsaka prednost ali oškodovanje posameznika izključena. Pri izbiranju glavne živine se treba po možnosti ozirati na želje lastnika živine. Pred vsem se mora vzeti prostovoljno ponujeno živino, potem bolje rejene, težje komade, tako da se morejo lažji in mršavi komadi, ki se lahko še zredijo in postanejo težji, porabiti pozneje. Ravnotako naj se goveda, ki se še rabijo za vprego ali užitek, prihranijo za pozneje.

Predvsem naj se jemlje bolj rejena živina, ki je sposobnejša za klanje in daje malo mleka, potem vse nemlečne krave in krave, ki niso breje, jalove junice in težja mlada živina.

Hlevi z večjim številom živine naj se pritegnejo razmeroma bolj nego oni z manjšim številom.

A. Prizanašati se mora:

a) izvanredno kvalificiranim črednim živalim (Herdbuchtiere, ki so vpisane v takozvanem Herdbuch, do katerega imajo pravico gotove grajščine), v kolikor so se vpisale v knjigo črednih živali po uradnih strokovnih komisijah ali na podlagi revizijske ugotovitve organov urada za promet z živino in mesom);

b) vse vidno breje živali;

c) vsi licencirani, za plemo neobhodno potrebni biki (za 60 krav en bik) in za vsakega teh bikov en bik več eno leto in en bik pod enim letom nadobito;

d) za gospodarstvo neobhodno potrebne vprežne živali.

B. Po možnosti se mora štediti:

a) mala gospodarstva, iz največ dvema kravama;

b) vprežne živali, v kolikor se res rabijo v gospodarstvu;

c) plemenski biki s posebno plemensko vrednostjo;

d) dobre krave-mlekarice, ki dajajo vsaj 4 litre mleka na dan.

Pri razdeljevanju se mora imeti pred očmi, da se mora predpisano število živine na vsak način spraviti vkup. Ako bi, ozirajoč se na gornja vodilna načela, ne bilo mogoče spraviti vkup predpisanega števila brez živine, ki bi se jej moralo prizanašati, se mora je in sicer v nasprotnem redu, vzeti tudi živali, ki bi se jim moralo sicer prizanašati, torej pred vsem krave, ki dajejo povprečno več nego štiri litre mleka na dan, potem plemenski biki itd.

V „Pouku o nabavi glavne živine“ c. kr. namestništva v Gradcu je rečeno med drugim:

Prizanašati se mora v prvi vrsti plemenski in v drugi vrsti živini z užtkam (mlečne krave, delavna žival).

Izmed krav se imajo vzeti one živali, ki dajejo najmanj mleka, so najmanj breje, dajejo najmanj užitka in so najslabše vraščene.

Vprežni voli naj se pustijo tedaj, ko v dotičnem gospodarstvu res ni nikogar, ki bi znal naučiti voziti krave ali če sploh ni za vprego primerne živine. Kjer so 2-letni voli, konji ali vprežne krave, ali se lahko nabavijo, naj se vzamejo čez 2-letni voli. Za kmetijo z vsaj 20 oralov obdelanega polja v ravnini in s 15 oralov v hribih se ima po možnosti pustiti vsaj en par volov. V splošnem ima veljati pravilo, da se mora vzeti vol in pustiti krava.

Nakupovalec je tudi dolžen, da pri nabavi pomaga z izmenjavo živali za užitek. Ako bi en posestnik moral oddati eno žival za plemo ali užitek, pa ima drugi nadštevilno glavno živino, preskrbi nakupovalec izmeno govedu za užitek proti glavni živini. Na to se mora posebno paziti v malem posestvu, kjer bi posestniku ene ali malo krav, ako je ena žival sposobna za klanje, bilo težko, da bi dobil za nadomestilo primerno kravo za užitek. Pri nabavljanju naj se kočarju in malemu kmetu, ki ima večinoma boljše krave-mlekarice za samooskrbo, po možnosti prizanaša.

Vzbujal je mojo pozornost posebno zato, ker je bil še nedotaknjen, med tem ko so bili vsi drugi mrtveci že več ali manj objedeni od miši ali drugega mrčesja. V Kamenci (349 m) cele vasi barak, pokopališča, kapela, v katero so Lahji iz Volče prenesli prižnico.

Bilo je že mračno, ko sem prišel v Volče (193 m), ki so nudile tužno sliko. Železno ogrodje zvonikovo je viselo kakor kaka cunjica, hiše v razvalinah, farovž na dolnji strani nad kletjo je imel velikansko odprtino, glavni vhod zasut, iz pisarne, v kateri so vojaki kuhali, so bila vrata, oziroma odprtina na gorenji strani. O vodnjaku pred farovžem nobenega sledu. Čez Kozaršče (206 m), ki je med vsemi vasmi še najbolj razdeljeno, da skoro kamen na kamnu ni več ostal, sem se vrnil proti domu. „Pač mnog je ljut vihar divjal po poljih naše domovine.“

Vrnimo se sedaj k Žefu, ki je na Ježi v strelskem jarku tesal jabolka. Zaklical sem: „Žef, tam je prepib, tudi bi znal si naležiti kako golazen.“ Kakor bi trenil je skočil ter bil naenkraf pri meni na cesti, krepko udaril s svojo palico ob trdo cesto ter korakal korajžno poleg mene. Kmalu sva prišla do nemške straže. Žef se je s košom na hrbtu, s palico ob levi nogi postavil po vojaško v pozo ter z desnico podajal vojaku legitimacijo, rekoč: „Melde gehorsamst (javim pokorno)“. Smehljajoč se je vrnil vojak nama legitimaciji, nakar sva odkorakala. Čez par trenutkov je Žef izpregovoril: „Tako se mora nastopati, potem se ni bati nobenih sitnosti od strani straže.“ Še nekaj korakov mimo dolgih barak, nato sva krenila s ceste po stezi navzdol in pred seboj sva imela skor vse slovensko Benečijo, hribi in doline in zopet hribi, nato furlanska ravan, slednjič morje. Žef se je kar ustavljal. Zopet sem ga moral dragniti.

Prestopila sva državno mejo ter šla po strmini navzdol v vas Kraj (806 m), kjer sva stopila zopet na gladko cesto, po kateri sva korakala skozi vas Trinki. Šla skozi Dolenjo Drenkijo ter prišla v vas Kras. Na hribečku pri Devici Mariji (751 m) je v zvoniku odbila ura enajst. Na Krasu sem se oglašil pri sta-

rem znanu, kateri se je mojega obiska zelo razveselil. Oba naju je povabil h kosilu. Pri mizi je Žef še marsikatero povedal in se tako obnašal, da sem postal rdeč kot kuhan rak, četudi nekateri pravijo, da nimam kaplje krvi.

Po kosilu sva šla čez Ovčje brdo (648 m), Trušnje (663 m) (po mojem mnenju bi se pravilno moralo glasiti Tršje, kar izvajam od besede trs), potem navzgor skozi Zverinac (363 m) h Klodičem (248 m). Znanec, pri katerem sem se oglašil, me je napotil v Oblico, kjer dobim izvrstno naravno vino. Tudi ni je opisal stezo, da v gozdu ne zajdem. Krenila sva po novo začetem, a ne dovršenem mostu čez močvirni potok Kozica, nato po ozki brvi čez potoček Potok do vznožja hriba, po katerem sva potem po kostonjem gozdu in travnikih lazila proti vrhu. Pod vrhom sva dobila gručo ljudi, moških in žensk, ki so počivali pri svojih bremenih. Eden izmed moških me je povabil tobaka, a mu nisem mogel postreči. „Hudo je za nas kadilce“, je rekel, „a še huje je za naše šnofavke, katere so ga v mirnih časih pošnofale po ea mernik vsak dan.“ Žef, ki je dosedaj molčal in poslušal, se je oglašil: „Pač ste imeli čedno kosilo in jedno večerjo.“ Ogorčena je stopila pred njega ena izmed žensk ter rekla: „Ti, to je razžaljenje, kaj takega nam dosedaj se nihče ni očitil.“ Obrnil sem se proti Žefu, rekoč: „Žef, tiho bodi in ne žali, ali ne vidiš, kako čedne in snažne so ženske, drugače kot pri nas Katra s svojo narodno nošo.“ Skesano je odgovoril Žef: „Sa se ne bi bil tako izrazil, ako bi ne bil ta mož rekel, da ga pošnofajo vsak dan po mernik.“ Nato se je obrnil proti ženskam ter uljudno rekel: „Oprostite, gospodične, saj vas nisem mislil žaliti.“ Ko je bila ta zadeva v splošno zadovoljnost tem poravnana, so naju vprašali, kaj iščeva. Odgovoril sem: „Vino za sv. maše.“ „Potem pa pojedta z nami“, so se oglašili, „v naši vasi bota dobila izvrstno vino.“ Dvignili smo se ter šli drug za drugim po stezi proti vrhu (600 m), nato krenili na levo po kolovozu navzdol. V četr uri smo prišli v vas Obli-

ca (548 m), ki je kakor kako gnezdo nastonjena na pobočje strmega hriba.

Poslovivši se od družbe, stopila sva v hišo nekakega premožnega kmeta, na katerega sem bil že poprej opozorjen. Prijazno naju je sprejela gospodinja, ki sva razodela namen najinega prihoda, naju je povabila kar za ognjišče ter začela kuhati kavo. Ko sva kavo popila, se je oglašil Žef: „Vina gor, jez blačam!“ — „Tiho bodi, Žef, ne bodi siten“, sem ga karal. „Ko pride gospodar, boš že dobil vina.“ — „Saj bi vama sama prinesla, pa ker hodi navadno te gospodar v klet, ne vem, iz katerega sode sedaj toči. Sicer bo gospodar itak kmalu doma“, rekla je gospodinja. Ne dolgo potem se je pri hišnih vratih prikazal gospodar z motiko na rami. Ko mu je gospodinja povedala, po kaj sva prišla in ko je zagledal v kotu koš s steklenico, je izpregovoril: „Kaj bota s kot koš s steklenico, je izpregovoril: „Kaj bota pa s tem maselcem, z vozom sta imela priti!“ — „Kako rada“, sem odgovoril, „a ni dobiti vprežne živine. A mogoče pa se pri vas dobi kak mož, ki bi mi nesel še eno tako steklenico vina do Brega.“ — „To pa že to“, odgovori gospodar. Nato me je peljal v klet, v kateri je bilo mnogo sodov črnega in belega vina. — Koncem kleti pri zidu je bil sod petih hektolitrov. V tem sodu je belo vino iz samega izbranega grozda. Med tem ko prodam vse drugo vino po 1 K liter, dam to po 1 K 30 v. Pripomnim pa, da je v tej kleti vse vino naravno, kakoršno je Bog dal“, tako je govoril gospodar. Nato je potegnil iz police gumijevo cev ter natočil; kakor rebula prozorno vino je dalo iskre, okus prav prijeten. Napolnil je majolico, in šla sva za ognjišče, na katerem je gospodinja kuhala večerjo. Prav po domače smo se pogovarjali pri okusni večerji in izvrstni kapljici. Žefu se je imenitno godilo, gospodar mu je vedno nalival kozarec, a katerega je tudi prav pridno praznil.

(Dalje prihodnje.)